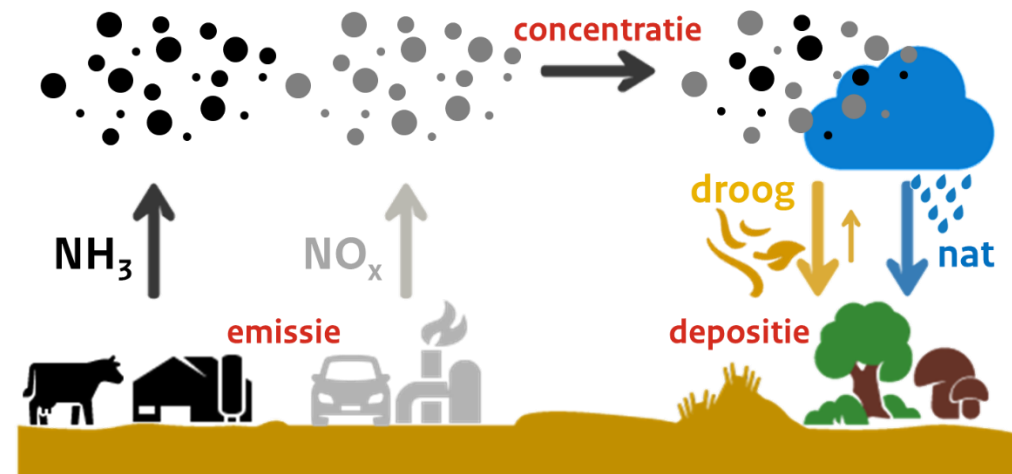

Stikstof

Bedrijfskundige aspecten

*Inleiding door:
Lubbert van Dellen*

Stikstofcrisis (1)

1. Acute stikstofcrisis

- Uitspraak RvS 19 mei 2019
- Van: 'plannen en projecten' mag probleem niet verergeren
- Naar: nu verlagen

2. Grote crisis zichtbaar: Natuur overbelast met NH₃

- NL traditie probleem oplossen in vele jaren toekomst
- **Versneld oppakken van bron maatregelen**

3. Vervolg crisis: hoe tijdelijk verder (zo lang probleem niet is opgelost)

- Door elkaar halen 1^e + 2^e crisis
 - Extern salderen (inwisselen oude uitstoot => nieuwe uitstoot)
 - PAS melders (daling benutten voor nieuw)
- Handhaving verzoeken

Stikstofcrisis (2)

4. Verergeren crisis

- Industrie: Best Technical Means
- Agro: GEEN vervolg Best Technical Means, maar saneren
 - Emissiefactoren RAV lijst (17-03 Rb Noord NL, 8-4 Rb Oost-Brabant)
 - Vrijwillige beëindiging regeling waarbij onteigening niet wordt uitgesloten

5. In plaats van Focus op 'hoe kan het wel'?

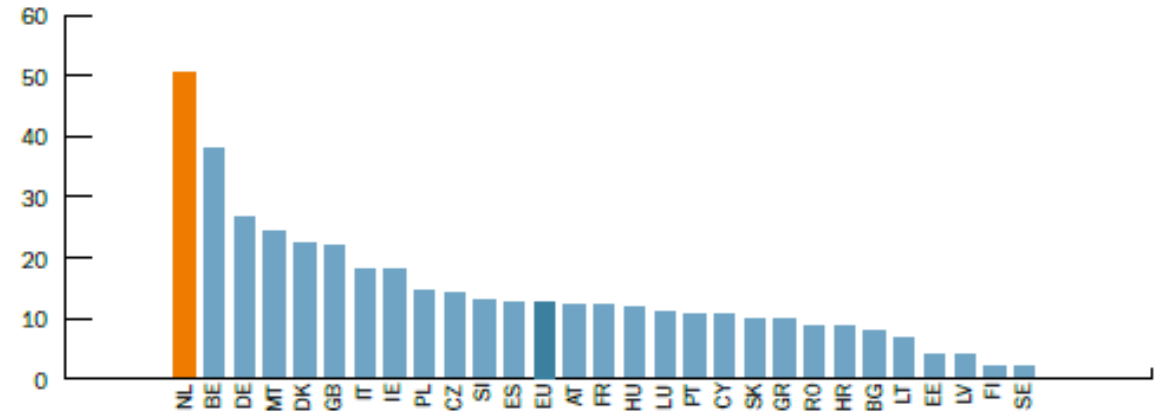
- Gebiedsgericht plan
- Succes salderen op emissie (zie oude interimwet NH3 en veehouderij)

Situatie agro (1)

- Landbouw
 - 45% depositie heel NL (OPS)
 - 40% depositie op natuur NL (OPS)
 - 35% depositie op natuur NL (Lotos-euros)
- Verdeling over sectoren agro
 - 55% melkvee
 - 27% varkens en pluimvee
 - 8% kunstmest
- Hoogste emissiedichtheid van Europa

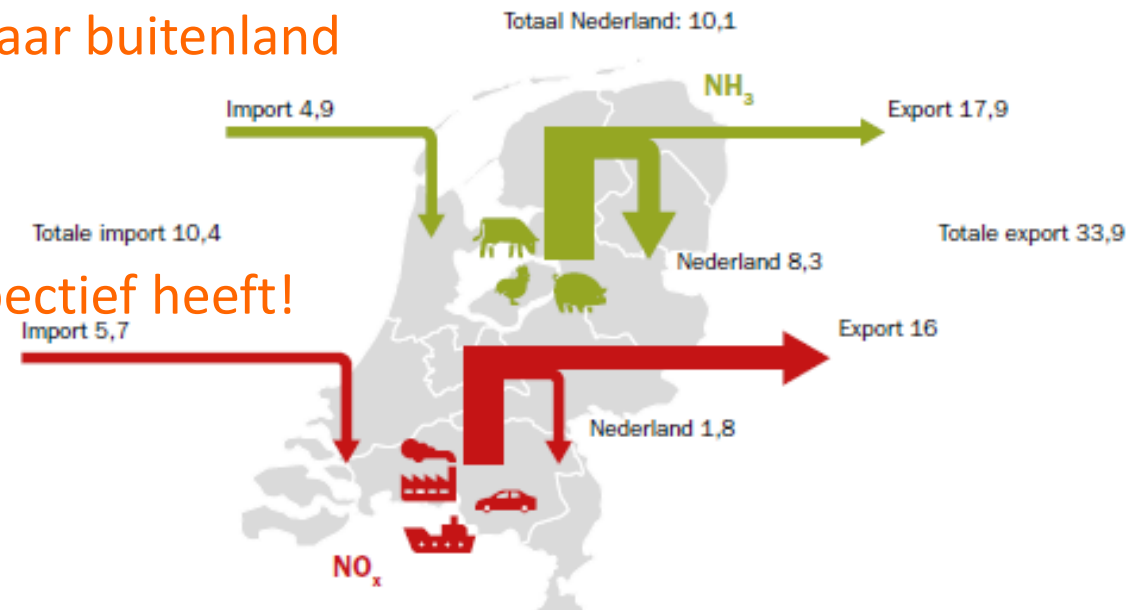
Emissiedichtheid van totaal stikstof in Europa

Figuur 4. Emissiedichtheid (kg N/ha) voor Europese landen en de EU-28 in 2017.⁸⁹

Situatie agro (2)

- Depositie in relatie tot import en export
 - 8,3 kg. depositie NL NH₃+ 4,9 kg import maar 17,9 kg export (220%)
 - 1,8 kg. depositie NL Nox, + 5,7 kg import maar 16 kg export (900%)
 - 35% depositie op natuur NL (Lotos-euros)
- **Nederland belangrijke bron van depositie**
 - Veel komt uit buitenland, nog meer gaat naar buitenland
 - Aandeel veehouderij is substantieel
 - Veehouderij wil probleem oplossen
 - **Waarom? Omdat ze groot handeling perspectief heeft!**

Maatregelen naast elkaar geplaatst

*vereniging van accountants- en
belastingadviesbureaus*

Landelijke Beëindiging Veehouderij locaties

- 50 mol
- # dieren 2021
- Marktconforme vergoeding
 - 100% locatie (!)
 - 100% productie rechten
- Beroepsverbod

1^e reactie

- Beroepsverbod?
- Woest aantrekkelijk om te stoppen?
- Locatie: leeftijd + M2...niet moderniteit
- Bevoorschotting sluit niet aan

Maatregel Gericht Aankoop – 2 (piek)

- 2 mol (specifiek)
- # dieren 2021
- Marktconforme vergoeding
 - 100% locatie (!)
 - 80-95% productie rechten
- Geen beroepsverbod
- Mag elders: melkvee/varkens/pluimvee
- Mag hier: andere (niet vee) activiteiten

1^e reactie

- Geiten / kalveren etc?
- Woest aantrekkelijk om te stoppen?
- Locatie: leeftijd + M2...niet moderniteit
- Bevoorschotting sluit niet aan
- Productierecht: HIR mist voor terugkoop
- Waarom niet gedeeltelijke afbouw?

Oplossing?

- Uitkopen lost probleem niet op (# bedrijven)
- Nieuwe inzichten
 - Emissie uit stallen => depositie op grote afstand
 - **Zie ook kritiek Aerius: cs Remkus, Hordijk, De Vries**
 - Depositie gedraagt zich net zoals industrie
 - ... zie ook Sahara zand
 - ... zie ook verschil NL + buitenlandmodellen
- Geeft niet de verwachte oplossing

Welke oplossingsrichting missen we?

- Techniek (en innovatie)
- Best Technical Means
 - De oplossing voor industrie
 - Verboden oplossing richting agro?
- Stimulering?
 - Innovatie
 - Toepassing

Kansen en perspectief veehouderij (1)

- Emissiearme huisvesting
 - Reductie RAV lijst 50-75% ten opzichte van basis
 - Luchtwasser (chemisch/biomassa/water)
- Management bedrijven
 - Beweiding
 - Voeding vee
 - Mest uitrijden
- Nieuwe klimaat neutrale stal (WUR/TNO/praktijk)
 - 3-10% emissie NH₃ en CO₂/methaan

Kansen en perspectief veehouderij (2)

- Met toepassing van (bestaande) techniek kan 45% van Nederlandse emissie flink worden terug gebracht tot zelfs nihil
- Welke investering? Hoe snel? Willen we dat?
 - Winst natuur of ruimte maatschappij
- Grootste handeling perspectief! Bijvangst:
 - Klimaattransitie
 - Energietransitie
 - Afhankelijkheid voedsel
 - Voorsprong markt (verwerkende industrie)

Aanbevelingen

- Uitkoop piekbelasters brengt te weinig
- Veehouderij heeft groot handelingsperspectief voor stikstof
 - Door technische oplossing (BTM) breed bij alle veehouders toe te passen
- Met bijvangst
 - Best Ecological Means
 - **Marktperspectief: brengt gezonde sector internationaal op voorsprong**
 - Toekomstperspectief voor jonge boeren
- Verken loslaten afstandscriterium
 - In vergelijking met CO2 emissierechten
 - Salderen op emissie (zie oude interimwet NH3 en veehouderij)
- Meerjarenbeleid mest en milieu
- Integrale benadering MET CO2 (stal , gras en bodemkwaliteit)

Tot slot

Fiscale
stimulans

Wetenschap
toets

Technische
oplossing
is er

Markt
voorsprong

Juridisch
toestaan